

Tema 15

Algoritmi sortiranja i ažuriranja iz biblioteke šablona jezika C++

Prof. dr Miodrag Živković

Tehnički fakultet

OBJEKTNO ORIJENTISANO PROGRAMIRANJE 2

Sadržaj

1. Uvod
2. Sortiranje nizova metodima biblioteke STL
3. Stapanje (ažuriranje) nizova metodima biblioteke STL
4. Primeri

1. Uvod

- Sortiranje podataka
- Efikasni algoritmi sortiranja
- Metodi sortiranja u biblioteci STL
- Metodi spajanja u biblioteci STL

Sortiranje podataka

- **Sortiranje** podataka je veoma čest zadatak programiranja, posebno u obradi transakcija
- **Algoritmi sortiranja** su neophodni kad je potrebno obezbediti određeni poredak podataka u kontejnerima sekvenci (nizova)
  - asocijativni kontejneri obezbeđuju uređenost elemenata po definiciji
- Metodi sortiranja u biblioteci STL omogućavaju sortiranje bilo kakvih objekata koji se mogu *porediti*, a njihova implementacija je za većinu primena dovoljno *efikasna*
- Sortiranje podataka često prethodi operacijama *ažuriranja*, jer ono može biti efikasnije kad se vrši u istom redosledu u kome su podaci na koje se primenjuju

Efikasni algoritmi sortiranja

- Složenost različitih metoda sortiranja nizova objekata razmatra se u srednjem, najboljem i najgorem slučaju
  - Efikasni su algoritmi čija je srednja vremenska složenost reda $O(n \log n)$
  - Stabilni su algoritmi sortiranja koji čuvaju originalni redosled elemenata koji imaju jednaki ključ, npr. efikasan algoritam *Quick Sort* nije stabilan

Algoritam	Najbolji slučaj	Prosečno	Nagori slučaj	Stabilnost
Quicksort	$n \log n$	$n \log n$	n^2	ne
Merge sort	$n \log n$	$n \log n$	$n \log n$	da
Heapsort	$n \log n$	$n \log n$	$n \log n$	ne
Insertion sort	n	n^2	n^2	da
Selection sort	n^2	n^2	n^2	ne
Bubble sort	n	n^2	n^2	da

Metodi sortiranja u biblioteci STL

- Metodi sortiranja u biblioteci STL pogodni su kao *opšti* metodi sortiranja podataka u STL kontejnerima
  - postoji veliki broj specijalnih metoda sortiranja, koji nisu ugrađeni u standardnu biblioteku jezika C++
- Biblioteka STL u zaglavlju **<algorithms>** sadrži sledeće metode sortiranja:
  - `sort()`
  - `stable_sort()`
  - `partial_sort()`
  - `nth_element()`

Napomena: metod `sort()` obično koristi poboljšanu verziju algoritma *QuickSort*, dok metod `stable_sort` koristi verziju algoritma *MergeSort*

Metodi spajanja u STL biblioteci

- Biblioteka STL u zaglavlju `<algorithms>` sadrži sledeće metode spajanja-ažuriranja nizova objekata:
  - `merge()`
  - `inplace_merge()`

2. Sortiranje nizova metodima biblioteke STL

1. Sortiranje nizova
2. Poredak jednakih elemenata
3. Parcijalno sortiranje
4. N-ti element sortiranog niza
5. Provera sortiranoosti nizova

2.1 Sortiranje nizova

- Veliki broj aplikacija zasniva se na *sortiranju* objekata
  - (1) zato što zahtevaju prethodno sortirane podatke ili
  - (2) zbog toga što sortiranje poboljšava njihove performanse
- Šablon `sort<Iter>`, koji postoji u zaglavlju `<algorithms>`, sortira nizove elemenata u (podrazumevajućem) *rastućem* poretku, pod uslovom da je definisan operator `<` za poređenje tipa objekata iz niza
- Uz to, objekti
  - moraju biti međusobno zamenjivi (*swapable*), pomoću funkcije šablona `swap()` definisane u zaglavlju `<utility>` i
  - moraju imati definisan konstruktor premeštanja (*move constructor*) i operator dodele i premeštanja (*move assignment operator*)

Sortiranje nizova

- Parametar šablona `sort()` je tipa iteratora *niza s direktnim pristupom*, tako da je sortiranje elemenata moguće samo u kontejnerima tipa *polja, vektora i dvostrane liste*
  - liste i jednostruko povezane liste imaju funkcije-članove za sortiranje
- Tip elemenata za sortiranje ustanovljava se na osnovu iteratora, koji definišu niz koji treba sortirati, npr.

```
std::vector<int> niz {99, 77, 33, 66, 22, 11, 44, 88};  
std::sort(std::begin(niz), std::end(niz));
```

- Prikaz sortiranog niza može se izvršiti u petlji ili kopiranjem elemenata u izlazni tok algoritmom `copy()` i iteratora, npr.

```
std::copy(std::begin(niz), std::end(niz),  
          std::ostream_iterator<int> {std::cout, " "});  
// Rezultat: 11 22 33 44 66 77 88 99
```

Sortiranje delova niza i opadajući poredak

- Iteratori omogućavaju sortiranje samo *delu niza*, npr. od drugog do preposlednjeg:

```
std::sort(++std::begin(niz), --std::end(niz));
```

- Sortiranje objekata u *opadajućem* poretku postiže se zadavanjem funkcijskog objekta, koji vrši međusobno poređenje elemenata niza, npr.

```
std::sort(std::begin(niz), std::end(niz),
```

```
std::greater<>());
```

- funkcija poređenja `greater<>` vraća rezultat tipa `bool` i ima dva argumenta istog tipa, koji se dobija dereferenciranjem *iteratora* (ili se u njega može implicitno konvertovati)
- funkcija poređenja se može zadati i kao *lambda funkcija*

Primer 1: Sortiranje niza elemenata tipa string u opadajućem poretku

```
#include <iostream>
#include <string>
#include <deque>
#include <algorithm>
#include <iterator>

int main() {
    // Sortiranje niza elemenata tipa string u opadajućem poretku
    std::deque<std::string> reci{ "jedan", "dva", "devet", "devet",
                                "tri", "cetiri", "pet", "sest" };
    std::sort(std::begin(reci), std::end(reci),
        [](const std::string& s1, const std::string& s2) {
            return s1.front() > s2.front(); });
    std::copy(std::begin(reci), std::end(reci),
        std::ostream_iterator<std::string> {std::cout, " "});
    std::cout << std::endl;
    return 0;
}
```

tri sest pet jedan dva devet devet cetiri

← obrnuti leksikografski poredak

Primer 2: Sortiranje liste imena u rastućem poretku (1/2)

```
#include <iostream>
#include <string>
#include <vector>      // kontejner vector
#include <iterator>    // iteratori stream i back insert
#include <algorithm>   // algoritam sort()

class ImePrezime {
private:
    std::string ime{};
    std::string prezime{};
public:
    ImePrezime(const std::string& i1, const std::string& i2) : ime(i1), prezime(i2){}
    ImePrezime()=default;
    std::string get_ime() const {return ime;}
    std::string get_prezime() const { return prezime; }

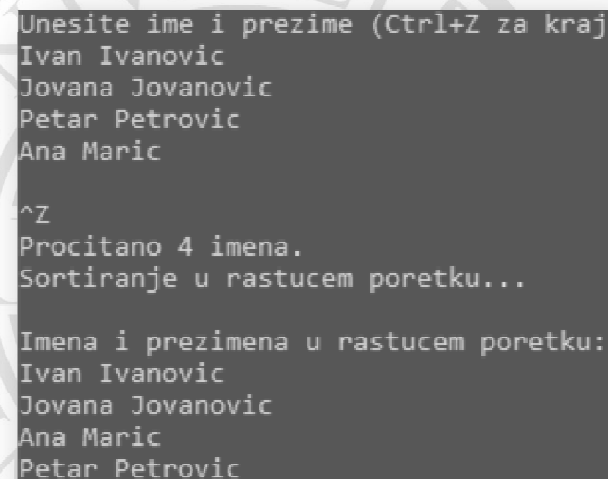
    friend std::istream& operator>>(std::istream& in, ImePrezime& ime);
    friend std::ostream& operator<<(std::ostream& out, const ImePrezime& ime);
};

// Ucitavanje objekata ImePrezime
inline std::istream& operator>>(std::istream& in, ImePrezime& ime) {
    return in >> ime.ime >> ime.prezime;
}
```

Primer 2: Sortiranje liste imena u rastućem poretku (2/2)

```
// Prikaz objekata klase ImePrezime
inline std::ostream& operator<<(std::ostream& out, const ImePrezime& ime) {
    return out << ime.ime << " " << ime.prezime;
}

int main() {
    std::vector<ImePrezime> imena;
    std::cout << "Unesite ime i prezime (Ctrl+Z za kraj):";
    std::copy(std::istream_iterator<ImePrezime>(std::cin),
              std::istream_iterator<ImePrezime>(),
              std::back_inserter_iterator<std::vector<ImePrezime>>(imena));
    std::cout << "Procitano " << imena.size() << " imena.\n"
              << "Sortiranje u rastucem poretku...\n";
    // Sortiranje po prezimenima u rastucem poretku
    std::sort(std::begin(imena), std::end(imena),
              [](const ImePrezime& i1, const ImePrezime& i2){
                  return i1.get_prezime() < i2.get_prezime(); });
    // Prikaz sortirane liste imena i prezimena
    std::cout << "\nImena i prezimena u rastucem poretku:\n";
    std::copy(std::begin(imena), std::end(imena),
              std::ostream_iterator<ImePrezime>(std::cout, "\n"));
    return 0;
}
```



```
Unesite ime i prezime (Ctrl+Z za kraj)
Ivan Ivanovic
Jovana Jovanovic
Petar Petrovic
Ana Maric
^Z
Procitano 4 imena.
Sortiranje u rastucem poretku...

Imena i prezimena u rastucem poretku:
Ivan Ivanovic
Jovana Jovanovic
Ana Maric
Petar Petrovic
```

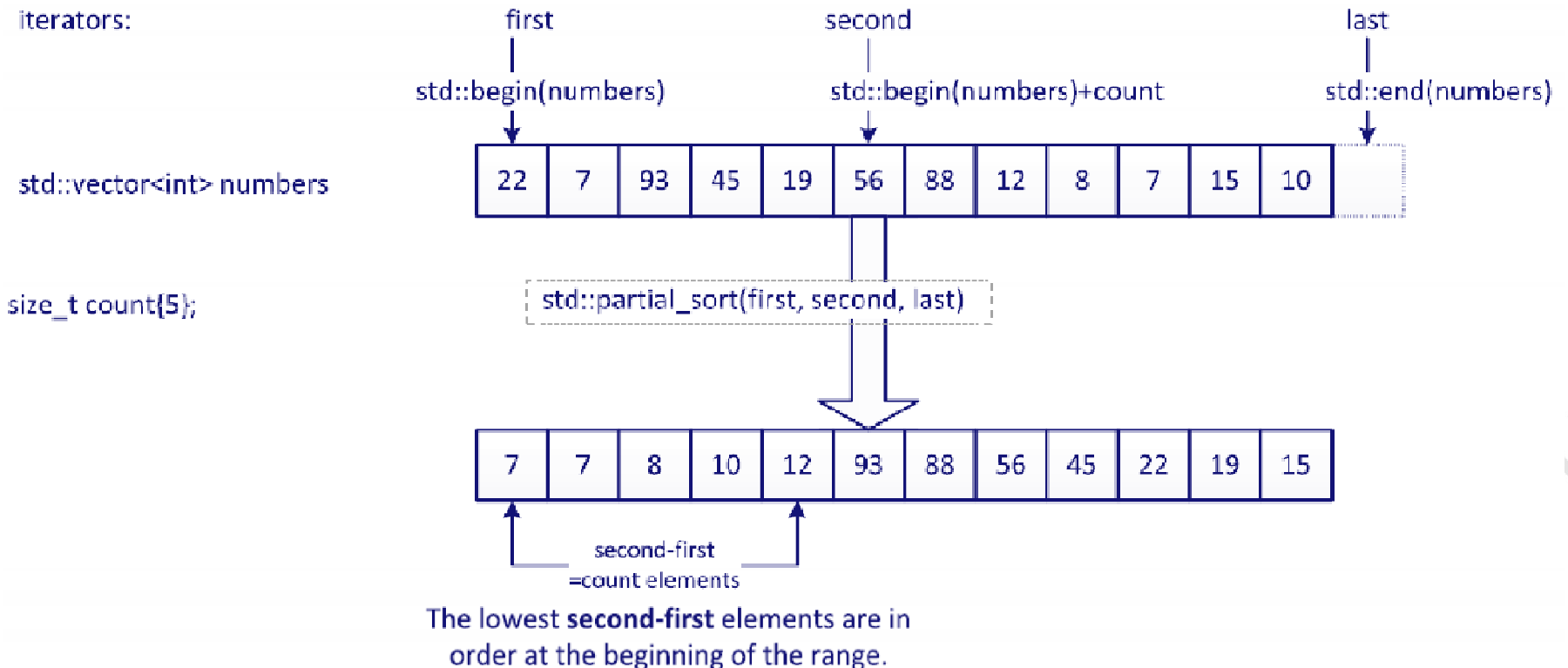
2.2 Poredak jednakih elemenata

- Standardni algoritam sortiranja *ne garantuje stabilnost*, tako da međusobno jednaki elementi niza ne zadržavaju isti poredak, što može imati neželjene posledice
  - poredak istih elemenata može da nosi neku dodatnu informaciju, koji je u nekim primenama veoma važan. Npr. promena redosleda transakcija istog klijenta može da dovede do prepisivanja podataka
- Algoritam `stable_sort()` garantuje očuvanje originalnog redosleda elemenata koji imaju isti ključ
- Postoje dve verzije algoritma, jedna koja ima dva argumenta za opis niza i druga, koja ima dodatni argument za definisanje načina međusobnog poređenja elemenata

2.3 Parcijalno sortiranje

- Algoritam `partial_sort()` omogućava efikasnije dobijanje sortiranog niza od n najmanjih elemenata iz obimnog niza od N elemenata, $n \ll N$ (originalni redosled jednakih se ne čuva)

Parcijalno sortiranje

- Algoritam parcijalnog sortiranja ima tri argumenta, iteratora s direktnim pristupom

- Primer upotrebe:

```
size_t n {5};    // broj elemenata koji se sortira
std::vector<int>niz{22,7,93,45,19,56,88,12,8,7,15,10};
std::partial_sort(std::begin(niz), std::begin(niz) + n,
                  std::end(niz));
```

- Dodatni argument se koristi za drugačiji poredak elemenata:

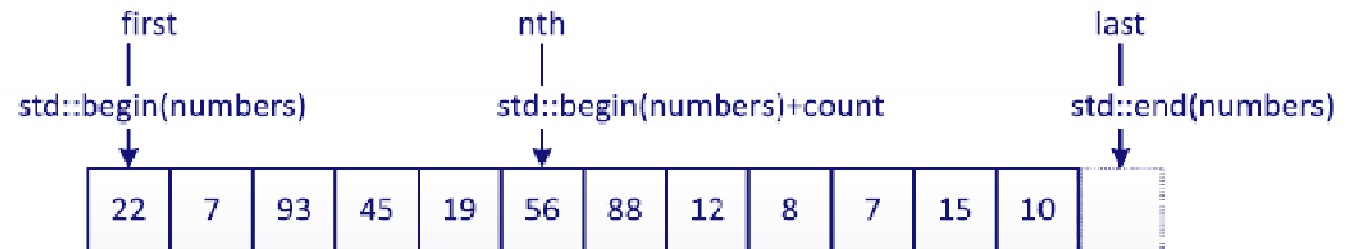
```
std::partial_sort(std::begin(niz), std::begin(niz) + n,
                  std::end(niz), std::greater<>());
```

- algoritam `partial_sort_copy()` kreira u drugom kontejneru kopiju sortiranog dela niza

2.4 N-ti element sortiranog niza

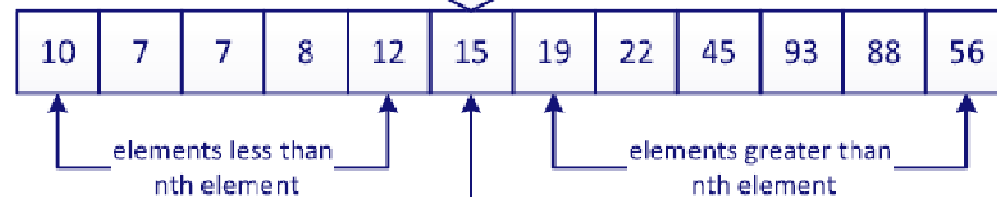
- Algoritam `nth_element()` primenjuje se na niz definisan prvim i trećim argumentom, dok je drugi argument iterator, koji pokazuje na n -ti element sortiranog niza

iterators:

`size_t count{5};`

`std::nth_element(first, nth, last)`

This is the element that would be here if the range was fully sorted

2.5 Provera sortiranosti nizova

- Ustanovljavanje da li je neki niz već sortiran omogućava izbegavanje nepotrebnih operacija sortiranja
- Funkcija `is_sorted()` vraća *true* ako su elementi niza već sortirani u rastućem poretku. Ako se upotrebi dodatni argument i zada drugačija funkcija poređenja, npr. `greater<>()`, može se proveriti da li je niz sortiran u opadajućem poretku
- Funkcija `is_sorted_until()` vraća iterator koji predstavlja *gornju granicu* niza sortiranog u rastućem redosledu, odnosno prvi element koji je manji od svog prethodnika (ili kraj niza)

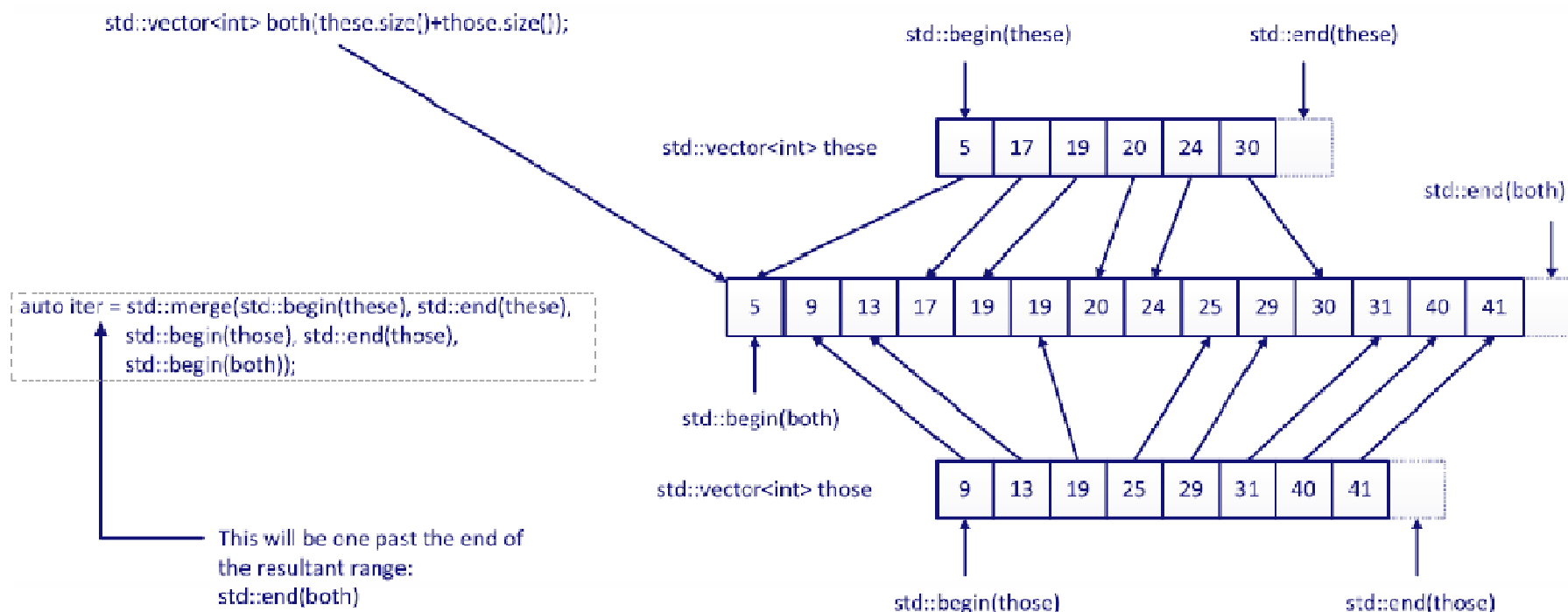
3. Stapanje (ažuriranje) nizova metodima STL biblioteke

1. Stapanje (ažuriranje) nizova
2. Metod spajanja merge()
3. Metod spajanja inplace_merge()

3.1 Stapanje (ažuriranje) nizova

- Operacija stapanja (*merge*) kombinuje elemente dva niza, uređena na isti način, u opadajućem ili rastućem poretku
- Rezultat je novi niz, koji sadrži kopije elemenata dva niza u istom poretku (koristi se operator `<` za poređenje elemenata)

3.2 Metod spajanja merge()

- Algoritam merge( ) očekuje pet argumenata, koji su iteratori
  - prva četiri argumenta definišu dva niza koji se stapaju - po dva za prvi i drugi niz, a peti argument je iterator koji definiše element kontejnera u koji se smešta prvi element objedinjenog niza
  - ulazni nizovi se ne smeju preklapati (nepredvidivi rezultati)
- Algoritam nema informaciju o kontejneru objedinjenog niza i ne može da kreira njegove elemente, već samo smešta postojeće. To se obezbeđuje kreiranjem objedinjenog niza koji ima broj elemenata jednak zbiru broja elemenata ulaznih nizova ili automatski, pomoću insert iteratora
- Algoritam vraća iterator, koji pokazuje na poslednji element objedinjenog niza (peti argument u pozivu funkcije)

Funkcije poređenja Standardne biblioteke

- Može se koristiti i drugačija funkcija poređenja, koja se zadaje kao šesti argument, npr. `greater<>` iz zaglavlja **<functional>**
- Ovo zaglavlje Standardne biblioteke sadrži *funkcionalne objekte* za aritmetičke, bit i logičke operacije, funkcije negacije, pretraživanja (npr. algoritam Boyer-Moore) i *poređenja*:

– <code>equal_to</code>	realizuje <code>x == y</code>
– <code>not_equal_to</code>	realizuje <code>x != y</code>
– <code>greater</code>	realizuje <code>x > y</code>
– <code>less</code>	realizuje <code>x < y</code>
– <code>greater_equal</code>	realizuje <code>x >= y</code>
– <code>less_equal</code>	realizuje <code>x <= y</code>

Primer: Stapanje dva niza u opadajućem poretku

```
#include <iostream>
#include <vector>
#include <iterator>
#include <algorithm>
#include <functional>

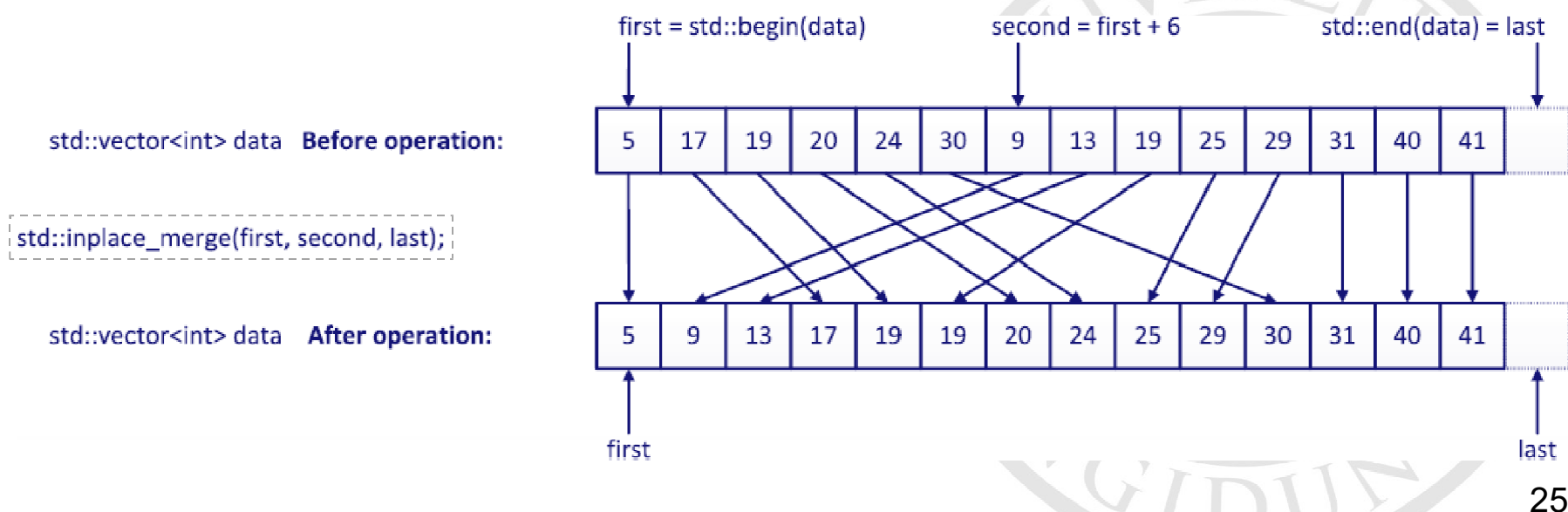
int main() {
    std::vector<int> niz1 {2, 15, 4, 11, 6, 7};    // prvi niz
    std::vector<int> niz2 {5, 2, 3, 2, 14, 11, 6}; // drugi niz
    // Sortiranje nizova u opadajućem poretku
    std::stable_sort(std::begin(niz1), std::end(niz1), std::greater<>());
    std::stable_sort(std::begin(niz2), std::end(niz2), std::greater<>());
    // Kreiranje objedinjenog niza dovoljne veličine
    std::vector<int> niz3 (niz1.size() + niz2.size() + 10);
    // Stapanje dva niza u treći, u istom poretku
    auto end_iter = std::merge(std::begin(niz1), std::end(niz1),
                               std::begin(niz2), std::end(niz2),
                               std::begin(niz3), std::greater<>());
    // Prikaz rezultata
    std::copy(std::begin(niz3), end_iter,
              std::ostream_iterator<int>{std::cout, " "});
    return 0;
}
```

15 14 11 11 7 6 6 5 4 3 2 2 2

3.3 Metod spajanja inplace_merge()

- Algoritam `inplace_merge()` objedinjava dva uzastopna sortirana niza elemenata u istom nizu u kome se nalaze
  - metod očekuje tri parametra, *prvi*, *drugi* i *poslednji*, koji predstavljaju bidirekzione iteratore. Parametri definišu dva desno otvorena niza elemenata: `[ prvi, drugi )` i `[ drugi, poslednji )`
  - rezultat spajanja je niz `[ prvi, poslednji )`

4. Primeri

1. Pretraživanje i sortiranje: anagrami
2. Obrada kreditnih i debitnih transakcija

4.1 Pretraživanje i sortiranje: lista anagrama

- **Anagrami** su nizovi reči (izrazi) koji se dobiju permutacijama slova drugih nizova reči, npr. "logaritam" je anagram reči "algoritam"
- Program koji za zadani skup reči vraća skup svih mogućih anagrama tih reči zasniva se na proveru da li je neka reč anagram neke druge reči
- Provera da li je jedna reč anagram druge reči može se efikasno realizovati poređenjem stringova koji se dobiju *sortiranjem* svake od reči, npr. i "logaritam" i "algoritam" nakon sortiranja daju isti string "aagilmort"

Pretraživanje i sortiranje: lista anagrama

- **Algoritam pronalaženja anagrama** neke reči u zadanom skupu reči poredi svaki string sa ostalim stringovima iz zadanog niza reči. Kad se pronađe string koji je anagram, nije ga potrebno ponovo testirati
- Sortirani string se može koristiti kao ključ *heš tabele* (kontejner `unordered_map`). Vrednost u tabeli je polje stringova iz ulaznog niza
- Računanje se sastoji od n umetanja u heš tabelu
- Sortiranje ključeva ima složenost $O(n \cdot m \log m)$, a umetanje $O(n \cdot m)$, gde je n broj stringova i m maksimalna dužina stringa. Složenost algoritma pronalaženja anagrama je $O(n^2 \cdot m \log m)$

Lista anagrama (program)

```
#include <iostream>           // tokovi podataka
#include <vector>              // kontejner vector
#include <unordered_map>       // kontejner unordered_map
#include <iterator>            // iteratori
#include <algorithm>           // algoritam sort()
#include <string>              // klasa string
using std::vector;
using std::string;
using std::unordered_map;


// Funkcija pronalazi anagrame u zadanom skupu reci

vector<vector<string>> PronadjiAnagrame(const vector<string>& recnik) {
    std::unordered_map<string, vector<string>> sortiraniStrAnagrami;

    for (const std::string& s : recnik) {
        // Sortira string i koristi ga kao kljuc za dodavanje
        // originalnog stringa kao vrednosti u hes tabelu
        string sortiraniStr(s);
        sort(sortiraniStr.begin(), sortiraniStr.end());
        sortiraniStrAnagrami[sortiraniStr].emplace_back(s);
    }
}
```

Lista anagrama (program)

```
vector<vector<string>> grupAnagrama;  
for (const auto& p : sortiraniStrAnagrami)  
    if (p.second.size() >= 2) // ako ima više od jedne reči  
        grupAnagrama.emplace_back(p.second); // pronadjen anagram  
return grupAnagrama;  
  
}  
  
int main() {  
  
    // Skup reci u kojima se traže anagrami  
    vector<string> reci { "debitcard", "elvis", "silent", "badcredit",  
                          "lives", "freedom", "listen", "levis", "money" };  
  
    vector<vector<string>> anagrami = PronadjiAnagrame(reci);  
  
    // Prikaz liste anagrama  
    for (auto& grupa : anagrami) {  
        for (std::string& rec : grupa)  
            std::cout << rec << ' ';  
        std::cout << std::endl;  
    }  
    return 0;  
}
```



```
debitcard badcredit  
elvis lives levis  
silent listen
```

4.2 Obrada kreditnih i debitnih transakcija

- *dodaće se naknadno*

Literatura

1. Branović I., *Osnove objektno orijentisanog programiranja: C++*, Univerzitet Singidunum, 2013
2. Horton I., *Using the C++ Standard Template Libraries*, Apress, 2015
3. Horton I., Van Weert P., *Beginning C++ 20*, 6th Edition, Apress, 2020
4. Stroustrup B., *The C++ Programming Language*, 4th Ed, Addison Wesley, 2013
5. Horton I., *Beginning C++*, Apress, 2014
6. Horton I., *Beginning Visual C++ 2013*, Wox/John Wiley&Sons, 2014
7. Galowitz J., *C++ 17 STL Cookbook*, Packt, 2017
8. Veb izvori
  - <http://www.cplusplus.com/doc/tutorial/>
  - <http://www.learncpp.com/>
  - <http://www.stroustrup.com/>
9. Vikipedija www.wikipedia.org
10. Knjige i priručnici za *Visual Studio* 2010/2012/2013/2015/2017/2019

